

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น

ชัยยศ พัทธกิจศรี^{1*}
สุดาพร ปัญญาพฤกษ์²
พูนชัย ยาวีราช¹

¹สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*อีเมล: qaibsiviyis@gmail.com

วันที่รับบทความ: 29 เมษายน 2567 • วันที่แก้ไขบทความ: 21 ตุลาคม 2567 • วันที่ตอบรับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนา และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น ประชากรจำนวน 59 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีการจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็น นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการป้องกันและการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อการป้องกันและการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.42$) ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคือ บุคลากร เทคโนโลยี ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคคือ เงิน สิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไป

ตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหา
ของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ
วางแผนกำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึง
สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Leadership of Educational Institution Administrators in Developing Operations of Student Care and Support System Work in the Network Center for Development of the Education Quality in Mae Tam Tad Kwan

Chaiyos Phithaksorn^{1*}

Sudapon Panyaprouks²

Phoonchai Yawirach¹

¹Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

²Social Studies, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*E-mail: qaibsvivis@gmail.com

Received: 29 April 2024 • Revised: 21 October 2024 • Accepted: 25 November 2024

Abstract

This research aims to examine the current and desired situations, key developmental factors, and leadership development guidelines for school administrators in implementing the student care system at the Mae Tam Tad Kwan Education Center. The samples employed in this study were 59 administrations. The research instruments employed for collecting data in this study included questionnaires, data analysis (averages and standard deviations), a needs and necessities index, interview forms, and key content analysis based on the issue. The gathered information is then used in group discussions to explore leadership development guidelines for school administrators in implementing the student care system at the Mae Tam Tad Kwan Education Center. The study indicated that the overall current situation is at a high level ($\mu = 3.93$). When analyzed individually, the prevention and problem-solving stage exhibited the highest average, which is at a high level ($\mu = 4.02$). Similarly, the overall desired condition is also at a high level ($\mu = 4.36$). When considered individually, the prevention and problem-solving stage again revealed the highest average, which is at a high level ($\mu = 4.42$). The primary facilitating factors were personnel and technology, whereas the impediments included financial constraints and environmental challenges. Guidelines for school administrators within the Mae Tam Tad Kwan Education Network emphasized the necessity for flexibility in modifying and applying procedures to address specific situations. Administrators should support teachers in educating parents about student issues by systematically clarifying problem. Additionally, diverse strategies should be developed to foster parental comprehension of the challenges faced by students.

Keywords: leadership; educational institution administrators; student support system work

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่เต็มวัยทุกด้าน มีการปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ปรับบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ และสร้างระบบการศึกษา เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ มีกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่วิถีคุณภาพใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาส ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพเพื่อเป็นการต่อยอดพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นวิถีอนาคตวิถีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, น. 1 - 3)

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นประกอบไปด้วย โรงเรียนอนุบาลตาดคว้น โรงเรียนบ้านใหม่สุขสันต์ โรงเรียนบ้านใหม่โชคชัย โรงเรียนบ้านแม่ตำกลาง โรงเรียนบ้านบ่อแสง และโรงเรียนบ้านปาม่วง ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นพบว่าปัญหาเชิงลบของนักเรียนเกิดจากความขัดแย้งภายในครอบครัว พ่อแม่แยกกันอยู่ หย่าร้าง มีการกระทำทารุณต่อเด็ก ทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลย ฐานะยากจน พ่อแม่ต้งงาน ดิทยาเสพติด และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา การกลั่นแกล้งการคุกคามทั้งภายในโรงเรียนหรือภายนอกโรงเรียน หรือพฤติกรรมประเภทอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อนักเรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อปัญหาสุขภาพจิตสภาวะทางอารมณ์ จิตใจที่อาจนำไปสู่การใช้สารเสพติดของนักเรียน ส่งผลให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงผลการเรียนที่บกพร่อง และไม่สนใจการเรียนรู้ (ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น, 2565, น. 2)

ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการกำหนดแนวทางและเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานตามโครงการกิจกรรมของสถานศึกษาให้สำเร็จบรรลุผล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถอธิบายตามแนวคิดทฤษฎีดังนี้ อรรถพรณ เทียนคันฉัตร (2560, น. 14) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารทางการศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การยุคของการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ ภาวะผู้นำในการบริหารงานร่วมกับผู้อื่น หรือผู้ใต้บังคับบัญชาโดยผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและได้ผลที่ออกมาอย่างมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ เพ็ญภา ศรีแปลก (2563, น. 17) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับผู้บริหารทุกระดับในการบริหาร ผู้บริหารทางการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในยุคของการแข่งขัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำ ต้องมีคุณลักษณะที่มีความสามารถริเริ่ม สร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็น เป็นผู้นำทาง การเปลี่ยนแปลง พัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเองเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และ สุธิกานต์ บริเอก (2564, น. 49) กล่าวว่า ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่ง องค์การทุกประเภทไม่ว่าองค์การ ธุรกิจเอกชน ราชการ หรือองค์การเพื่อสาธารณประโยชน์ บทบาทของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของทรัพยากรทั้งหลายภายในองค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำอาจ ทำหน้าที่ชี้แนะ ควบคุม สั่งการ ตลอดจนวางแผนและกำหนดทิศทางเป้าหมายขององค์การ โดยส่วนรวม จึงอาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพขององค์การนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้นำในองค์การ ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การบริหารจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี ดังนั้น ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาย่อมมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการบริหารงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จำเป็นต้องได้รับ พัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหา การแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกาย ของนักเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น เพื่อให้เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพเกิดผลดีต่อเด็กนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน และครู จำนวน 45 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการร่วมการสนทนากลุ่มย่อย (focus group) เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน หัวหน้าฝ่ายการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน จำนวน 3 คน ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน ตามแนวทางการวิเคราะห์หลักการศึกษาปัจจัยภายใน คือ 4M's ปัจจัยภายนอก คือ STEEP Analysis (ชนภัทร์ มาโนชญ์รัตน, 2559, น. 21 - 22)

และการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน 50 ชุด ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ศึกษาติดต่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม ตามวันเวลาที่กำหนดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ Google Meet

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาหาค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยายและแปลผล โดยการบรรยายเป็นความเรียงตามระดับมาตราส่วนประมาณค่าและจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็นที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง และวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญตามประเด็นสนทนากลุ่มที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควันพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แม่ตำตาดควัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.3 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาเป็นแนวทางให้กับครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการทำงานที่มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ในการสนับสนุนครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการบันทึกแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.4 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการคัดกรองนักเรียนพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน

1.5 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนร่วมกันวางแผน แผนงานหรือโครงการสำหรับการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ชั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการทำงานที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ในการสนับสนุนครูในโรงเรียนเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.7 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน ขั้นการส่งต่อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจให้ครูในโรงเรียนได้ประสานงานกับครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอย่างเป็นระบบ

2. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนา

2.1 ขั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ บุคลากร (man) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันดำเนินกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนนำมาบันทึกแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) สภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักเรียนบางรายไม่เอื้ออำนวยต่อการไปเยี่ยมบ้าน จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถส่งเสริมครูเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์และดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพได้

2.2 ขั้นการคัดกรองนักเรียน ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ เทคโนโลยี (technological) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันมีการส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายทางเทคโนโลยี เพื่อการติดต่อประสานงานปรึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินกิจกรรมคัดกรองนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ เงิน (money) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันไม่ได้รับงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียน

2.3 ขั้นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ บุคลากร (man) ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันจัดทำแผนงานโครงการกิจกรรมสอนซ่อมเสริมอย่างเป็นชัดเจนและเป็นระบบ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ เงิน (money) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันขาดงบประมาณในการสนับสนุนครู เพื่อดำเนินงานสอนซ่อมเสริมตามโครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้

2.4 ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ บุคลากร (man) ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันส่งเสริมให้ครูดำเนินงานกิจกรรมช่วยเหลือส่งเสริมให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม เช่น กิจกรรม

แนะแนว กิจกรรมโฮมรูม เป็นต้น มีการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) ผู้ปกครองของนักเรียนบางรายไม่เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่สามารถจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้

2.5 ขั้นการส่งต่อ ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ เทคโนโลยี (technological) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายการติดต่อเพื่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกครอบครัวของนักเรียนบางราย ส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในด้านลบหรือไม่พึงประสงค์ในการร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อดำเนินการส่งต่อไปในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียนโดยตรง

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 ขั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำความรู้และประสบการณ์มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขภาพอย่างมีระบบ กำหนดแนวทางและวางแผนงานการแก้ไขปัญหามา เพื่อส่งเสริมครูในการดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย

3.2 ขั้นการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเป้าหมาย การคัดกรอง การแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีมาช่วยดำเนินงาน เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จัดหางบประมาณจากหน่วยงานภายนอกหรือผู้ปกครอง เพื่อให้มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการส่งเสริมสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียน

3.3 ขั้นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนงานโครงการอย่างชัดเจน ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับครูทุกคน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมสอนซ่อมเสริมตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำแผนงาน

การใช้งบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานสอนซ่อมเสริมตามโครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้
อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

3.4 ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น
สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครู
ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหา
ที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ วางแผนกำหนดแนวทางที่มี
ความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

3.5 ขั้นการส่งต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นและการกระจายอำนาจ
อย่างเป็นระบบส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางเทคโนโลยีเพื่อให้ครูในโรงเรียนสามารถ
ประสานงานกับครูฝ่ายปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่
มีปัญหาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ วางแผนงานโครงการและสร้างมาตรการเพื่อส่งเสริม
ครูในการเข้าหานักเรียนให้คำปรึกษาสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน เพื่อการส่งต่อนักเรียน
ไปในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน
พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง
กับ ปรมาภรณ์ สนิธิ (2560, น. 71 - 72) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานีพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา
พบปะนักเรียนในกิจกรรมโฮมรูม เยี่ยมบ้านเพื่อพบและสอบถามข้อมูลของนักเรียนจาก
ผู้ปกครอง ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองในการแก้ปัญหา
ป้องกันและดูแลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ตลอดจนร่วมมือกับองค์การบริหาร
ส่วนตำบลจัดกิจกรรมต่อต้านและป้องกันยาเสพติด กิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิด
ประโยชน์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังประสานขอความร่วมมือกับตำรวจในชุมชน ครูแดร์ (Drug Abuse
Resistance Education, D.A.R.E.) เข้ามาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดและภัยอันตรายในสังคม

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ รจสุคนธ์ (2560, น. 73) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียนผู้บริหารควรจัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอยู่เสมอ ครูควรร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน มีการประชุมเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ขั้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาเป็นแนวทางให้กับครูในโรงเรียน เพื่อดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมีรพะ ดอเลาะ (2561, น. 122 - 123) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี พบว่า การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ดำเนินการโดยการจัดสัดส่วนของครูโดยเฉลี่ยให้เท่ากัน จัดทำระเบียบสะสมเพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ข้อมูลการวางแผนเป้าหมายในอนาคต ให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรู้จักนักเรียน มีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจากที่โรงเรียน

1.4 ขั้นการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน โดยรวมพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ จันทป์ปภา บุตรดี (2562, น. 92 - 93) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ในอำเภอหนองสองห้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า การคัดกรองนักเรียนโรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้เครื่องมือคัดกรองนักเรียนทุกปีการศึกษา มีการประชุมชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ให้ ผู้ปกครองเข้าใจถึงประโยชน์ของการคัดกรองนักเรียน และมีการส่งเสริมให้ครูทุกคนทำรายงาน ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ผ่านมาแล้วรายงานให้ผู้บริหารทราบ

1.5 ขั้นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้น พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนร่วมกันวางแผนงานหรือโครงการ สำหรับการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ให้นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์อย่าง มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ภูษณิศ ม่วงเกษม (2562, น. 73) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องสภาพที่ เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าการส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษาควร จัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อทำความเข้าใจและหาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ทักษะชีวิต โดยการจัดกิจกรรมชมรม/ ชุมนุมให้นักเรียนเลือกตามความสามารถของนักเรียน แต่ละคน และมีการจัดอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมเทอมละ 1 ครั้ง เพื่อส่งเสริมและป้องกัน ปัญหาให้กับนักเรียน

1.6 ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดคว้นพบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธี การทำงานที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ในการสนับสนุนครูในโรงเรียน เพื่อ ดำเนินการจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนอย่าง เป็นระบบ สอดคล้องกับ เทิดศักดิ์ ยะยอง (2562, น. 90 - 91) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการบริหาร จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรประชุมวางแผนการดำเนินการร่วมกับ คณะครู ออกแบบกรอบ มาตรฐาน เกณฑ์ เครื่องมือแบบบันทึกข้อมูล เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียน และดำเนินการตามแผนโดยครูผู้รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด ทันท่วงทีเหตุการณ์

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีการวางแผนการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม กำกับดูแล รอยหลักฐานรูปภาพประกอบการดำเนินกิจกรรม และสรุปผลการประเมินกิจกรรม

1.7 ขั้นการส่งต่อ เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันพบว่า รายการที่มีคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจให้ครูในโรงเรียนได้ประสานงานกับครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ คณาศักดิ์ จริยพัฒนกุล, พูนชัย ยาวีราข และสมเกียรติ ดุ่นแก้ว (2564, น. 87) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่ามะแกง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 พบว่าด้านการส่งต่อนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่ามะแกง ครูประจำชั้นประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนโดยตรงในการส่งต่อภายนอก สำหรับนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

2. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนา

2.1 ปัจจัยภายใน ปัจจัยที่ส่งเสริม บุคลากร (man) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันดำเนินกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนนำมาบันทึกแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน จัดทำแผนงานโครงการกิจกรรมสอนซ่อมเสริมอย่างชัดเจนและเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันส่งเสริมให้ครูดำเนินงานกิจกรรมช่วยเหลือส่งเสริมให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม เป็นต้น มีการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สอดคล้องกับ พิสิทธิ์ บุญถนอม (2563, น. 20 - 21) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า คนเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการทำธุรกิจหรือดำเนินการใด ๆ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคน ทั้งในด้านความคิด การวางแผน

การดำเนินการ หรือจัดการทำให้เกิดผลทางธุรกิจทุกรูปแบบ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ เงิน (money) ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันไม่ได้รับงบประมาณที่เพียงพอเพื่อส่งเสริมสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันขาดงบประมาณในการสนับสนุนครู เพื่อการดำเนินงานสอนซ่อมเสริมตามโครงการและกิจกรรมที่ตั้งไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้ สอดคล้องกับ เสกสิฐ เล้ากิจเจริญ (2550, น. 7 - 8) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลราชบุรีเขตเหนือ พบว่าด้านงบประมาณ แผนการเงินของโรงเรียนที่ จัดทำขึ้นโดยการกำหนดรายรับรายจ่ายของงานโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อให้การจัดสรร ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียน การสอนของสถานศึกษาจะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรและบริหารงานงบประมาณอย่าง มีคุณภาพ เพื่อจัดหา พัฒนาปรับปรุง ซ่อมแซม และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างประหยัด เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสูงสุด

2.2 ปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ เทคโนโลยี (technological) ผู้บริหาร สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันมีการส่งเสริมให้ครู สร้างเครือข่ายทางเทคโนโลยี เพื่อการติดต่อประสานงานปรึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการ ดำเนินกิจกรรมคัดกรองนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควันส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายการติดต่อเพื่อประสานงาน การส่งต่อนักเรียน เช่น กลุ่มไลน์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาของนักเรียน สอดคล้องกับ แพรวไพลิน กลั่นสุภา (2563, น. 21 - 24) ซึ่งได้ศึกษา เรื่อง การคาดการณ์อนาคตกุมารเวชศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรมเทคโนโลยีได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญจากกระแสการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันที่มี มากขึ้น ทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เกี่ยวกับการดูแลรักษา การเฝ้าระวัง และการติดตามผลการรักษาเกิดขึ้นมากมาย ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ สิ่งแวดล้อม (environmental) สภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักเรียนบางรายไม่เอื้ออำนวยต่อการไป เยี่ยมบ้าน จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถส่งเสริมครูเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล พื้นฐานนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์และดำเนินการบันทึกแบบบันทึกรายงานสุขภาพได้ ผู้ปกครองของนักเรียนบางรายไม่เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จึงส่งผลให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่สามารถจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อให้ ความช่วยเหลือแก่นักเรียนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวและ

สภาพแวดล้อมภายนอกครัวของนักเรียนบางรายส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในด้านลบหรือไม่พึงประสงค์ในการร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อดำเนินการส่งต่อไปในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียนโดยตรง สอดคล้องกับ ธนภัทร์ มาโนชญ์รัตน (2559, น. 21 - 22) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลกระทบของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2558 และร่างพระราชบัญญัติพัฒนาเมือง พ.ศ.... ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ ในพื้นที่เขตสะพานสูง พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental: E) คือ สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (น้ำ ลม ดิน อาหาร พลังงาน) อาทิ รายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละพื้นที่

3. แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ วางแผนกำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน สอดคล้องกับ อิบติซาม เจะหะ (2564, น. 22) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ความยืดหยุ่นในการดำเนินงานมีอารมณ์ที่มั่นคง มีความอดทนสูง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีกลยุทธ์ในการเผชิญและแก้ไขปัญหา ทันท่วงทีสถานการณ์ วางตัวเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี มีความกระตือรือร้น คำนึงถึงส่วนรวม มองโลกในแง่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และได้รับความไว้วางใจจากผู้ตาม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถนำพาองค์กรก้าวไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำดาดควัน ขั้นการป้องกันและการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของ

นักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบ วางแผน กำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความเข้าใจในการป้องกันและการแก้ปัญหาให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. จากผลการศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมี 4 ปัจจัยคือ บุคลากร (man) เทคโนโลยี (technological) เงิน (money) และสิ่งแวดล้อม (environmental) เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร (man) เทคโนโลยี (technological) เงิน (money) และสิ่งแวดล้อม (environmental) ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานและพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ตำตาดควัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองต่อประเด็นปัญหาของนักเรียนโดยการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเป็นระบบวางแผนกำหนดแนวทางที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์และเป้าหมายที่มีความยืดหยุ่นเพื่อเป็นการสนับสนุนครูในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในแนวทางที่ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณาศักดิ์ จริยพัฒนกุล, พูนชัย ยาวีราช, และสมเกียรติ ตุ่นแก้ว. (2564). แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่ามะแก่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 6(3), น. 155 - 174.
- จันทป์ปภา บุตรดี. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในอำเภอหนองสองห้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เทิดศักดิ์ ยะยอง. (2562). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธนภัทร์ มาโนชญ์รัตน. (2559). การเปรียบเทียบผลกระทบของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2558 และร่างพระราชบัญญัติพัฒนาเมือง พ.ศ.... ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่เขตสะพานสูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิสิษฐ์ บุญถนอม. (2563). แนวทางการดำเนินงาน เพื่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญญา ศรีแปลก. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- แพรวไพลิน กลั่นสุภา. (2563). การคาดการณ์อนาคตภูมิศาสตร์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ภูษณิศ ม่วงเกษม. (2562). สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- มีรพะ ดอเลาะ. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รจสุคนธ์ ดิประดับ. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ต๋ำตาดควัน. (2565). รายงานประจำปีการศึกษา 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2570.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
- เสกสิฐ เล่ากิจเจริญ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลราชบุรีเขตเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพรรณ เทียนคันฉัตร. (2560). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อิตติชาม เจ๊ะหะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.